

3 NOV 3 M 3 N

6. II 2020.

ISSN 2217-5628

200 din.

BROJ 458

**Parlamentarni,
pokrajinski i
lokalni Izbori
Metla za
bojkot?**

**Ninova nagrada
Između
niskih strasti
i kulturnih
borbi**

**Fenomen EPK
Sloboda,
Tolerancija,
Antifašizam i
Ljubav**

IRENA CEROVIĆ, UNDP

STARI NISU TERET VEĆ RESURS

Činjenica da sadašnji predsednik SAD Donald Trump neće biti opozvan, za većinu progresivne Amerike predstavlja razlog za nezadovoljstvo, strah i zapitanost u kojem pravcu ide njihova zemlja, dok im se na spomen demokratskog kokusa u Ajovi raspoloženje naglo menja nabolje.

Većina demokrata ima jednog ili više kandidata koje podržavaju, a s tim dolazi i nada da će 3. novembra 2020. Amerikanci glasati za promenu vlasti u Beloj kući. Do zabezekenosti, odnosno neverice dolazi usled činjenice da rezultati izbora u Ajovi još uvek nisu objavljeni. Umesto u ponedeljak uveče, dok pišem ovaj tekst u utorak ujutru zvanični rezultati komplikovanog izbora delegata još uvek nisu poznati, mada je kampanja Pita Butidžidža proglasila nešto slično pobedi, dok po upravo objavljenim internim rezultatima kampanje Bernija Sandersa izgleda kao da je pobednik upravo on, dok je Butidžidž na drugom, a Elizabet Voren na trećem mestu.

ZAŠTO AJOVA GLASA PRVA:

Nema političkog odgovora na pitanje zbog čega Ajova glasa prva. Novinari često citiraju podatak da su svojevremeno, kao i u većini Amerike, i tamo izbori bili tokom leta. Sve do neke godine kada je u isto vreme trebalo da se održi veliki poljoprivredni sajam. Izbori su bili pomereni unapred, i tako je i ostalo.

Ajova ni po čemu ne predstavlja Sjedinjene Američke Države. U pitanju je prilično ruralna i gotovo sasvim "belačka" sredina, koja daje komparativno mali broj delegata. Ipak, apsolutno svi političari s predsedničkim ambicijama prokrstarili su Ajovom uzduž i popreko, investirali u reklamne spotove i telefonske pozive koji targetiraju samo žitelje Ajove i platili bar neki broj istraživanja koja pokazuju kako treba da kalibriraju svoje političke poruke da bi bile prijemčive upravo njima.

Narativi ovogodišnjih pretendenta na demokratsku nominaciju na prvi pogled su toliko različiti,

Glasanje u Ajovi mešovite emocije

Stiče se utisak da je zapravo najjača želja da u Belu kuću dođe ne osoba koja je najkvalifikovanija nego neko ko je u stanju da "ujedini zemlju" i pobedi Trampa

što među biračima u Ajovi izaziva priličnu anksioznost. Berni Sanders je najpopularniji među mladima, ali mnogi ispitanici, iako bi mu intimno dali glas, strahuju da je previše levo od centra i da ga neće prihvatiti ostatak zemlje. Pit Butidžidž ima mnogo poklonika, ali se neki od njih naglas pitaju da li je Amerika spremna za prvog predsednika koji je "openly gay". Elizabet Voren je dugo jedan od

vodećih kandidata mada ljudi koji je podržavaju govore kako nisu sigurni da će ostali dati glas ženi...

Više nego ikada ranije, glasači u Ajovi i Nju Hempširu, što je američka država koja glasa odmah iza Ajove, govore kako im je važno da izaberu ne najboljeg kandidata već onoga iza koga će moći da stane većina Amerike. Stiče se utisak da je zapravo najjača želja da u Belu kuću dođe ne osoba koja je najkvalifikovanija nego neko ko je u stanju da "ujedini zemlju" i pobedi Trampa. Što je, uzgred budi rečeno, slogan pod kojim je u kampanju ušao bivši potpredsednik Amerike Džo Bajden.

Zbog čega je ova, ni po čemu posebna američka država, toliko važna? Najtačniji odgovor je zbog toga što glasa prva. Sve ostalo ostaje u domenu mitova. Iako to često jeste slučaj, posebno kada

Šta je, zaboga, kokus?

U Americi se na partijskim izborima za predsedničkog kandidata osvajaju delegati, a ne nužno proglašava pobednik. Stvar nije uniformna, pa u zavisnosti od države, kandidat koji dobije najveći broj glasova može osvojiti sve delegate ili oni mogu biti dodeljeni recipročno, u odnosu na to koji je kandidat osvojio koliki postotak glasova. U većini američkih država glasanje se vrši direktnim izborom kandidata, što znači da se imena zaokružuju na glasačkim listićima. Na taj način se, na primer, u Ajovi bira republikanski Trampov protivkandidat. (Već je objavljena Trampova ubedljiva pobeda.) Demokratska stranka je, međutim, zadržala kokus kao način biranja u ovoj, kao i u još nekim državama, a u nekim trećim državama će biti održani paralelno i kokus i direktni izbori. Poreklo reči kokus nije do kraja utvrđeno. Neki smatraju da ona dolazi iz jednog od indijanskih jezika u kojem označava savetnika. Kokus predstavlja način izbora političkog predstavnika iz starijih vremena koji se, u grubim crtama, sastoji od sastajanja ljudi po grupama, rasprave i javnog glasanja za kandidata. U praksi to znači da žitelji Ajove koji žele da izađu na glasanje za demokratskog predsedničkog kandidata moraju da dođu u tačno određeno vreme na određeno mesto, tipa školska sala ili nečiji stan. (Za razliku od njih, velika većina Amerike će imati priliku da na glasanje izađe tokom celog dana i za svog favorita će glasati na najbližem glasačkom mestu.) Ove godine su se prvi put kokusi u Ajovi održavali i u nekim džamijama.

Dodatnu zbrku predstavlja način kako se u okviru kokusa u Ajovi računaju delegati. Nije, dakle, u pitanju prosta većina nego procenti u prvom, drugom i trećem krugu. Prvi put ove godine beleže se ne samo prva nego i druga preferenca i na osnovu toga se dodaju postoci. Ovo je i prva godina u kojoj je korišćena aplikacija za prijavljivanje broja glasova. Koja je, izgleda, zakazala. Pa se čeka da se proveru, izračuna i uporedi sve ono što je zabeleženo na papiru.

Ajovi izazvalo emocije

su u pitanju kandidati demokrata, nije istina da svaki kandidat koji dobije Ajovu automatski postaje predsednički kandidat. Stručnjaci se zapravo slažu da nije toliko važno ko će pobediti u ovoj američkoj državi, koliko je važno da se ne bude poslednji. Istorija je pokazala da u trci uglavnom ostaju prva tri kandidata. Oni nakon Ajove dobijaju najveći medijski publicitet i demokrate koje glasaju u drugim državama, kao i donatori dalje se određuju u odnosu na prvu trojku.

IZNENAĐENJA SU UVEK MOGUĆA: Bez obzira na to što mediji već sada imaju svoje favorite, Njujork tajms je, primera radi, ovog puta javno podržao ne jednog nego dva kandidata – Elizabet Voren i Ejmi Klobučar – kao, istini za volju, i takozvana mašinerija demokratske stranke, iznenađenja

Liberalno i demokratski orijentisani deo Amerike ovih dana istovremeno duboko žali, zabezeknut je, i ima razloga za optimizam

Piše: **Marija Šajkaš**

su uvek moguća. Tako je čitavih godinu dana pred demokratske izbore 2008. Hilari Klinton bila apsolutni medijski i partijski favorrit, da bi se u Ajovi u punom sjaju predstavio harizmatični mlađi senator iz Ilinoisa i doslovce napisao istoriju.

Na primeru Baraka Obame možda se i najbolje vidi značaj ranog kokusa u Ajovi. Ajova je, rekli smo, prva i gotovo sasvim bela država. Za njom glasa Nju Hempšir, koji joj je po strukturi sličan, a za njima ubrzo glasa Južna Karolina. Pred prve izbore 2008. sve prognoze su ukazivale na laku pobjedu Hilari

Klinton. Za Ajovu i Nju Hempšir to je nekako bilo i očekivano, dok su analitičari primećivali da će slično glasati i Južna Karolina, bez obzira na to što tamo živi veliki broj Afro-amerikanca.

Nakon što je Obama zablistao u Ajovi, istraživanja su počela da pokazuju da se javno mnjenje u Južnoj Karolini menja u Obamini korist, da bi na kraju on tamo ubedljivo i pobedio. Zbog čega je do toga došlo nikada nećemo znati sa sigurnošću, ali se veruje da su tamošnji glasači bili u strahu da Obamu, budući da je u pitanju crni čovek, neće prihvatiti ostatak zemlje i zato su u prvim anketama davali prednost Hilari Klinton.

Što nas dovodi do Bernija Sandersa. Koji je izgubio od Hilari Klinton s najmanjim mogućim zamislivim procentom otkad postoji glasanje u Ajovi. I tada je stranka strahovala da ostatak Amerike neće prihvatiti "netipičnog političara" i mašinerija je još žešće stala na stranu Hilari. Skorija istorija je, međutim, pokazala da su glasači na predsedničkim izborima, birajući između mejnstrima i netipičnog političara, prednost dali ovom drugom. Ali to je već priča o tome kako je Amerika dobila predsednika Donalda Trampa.

Istorija je pokazala da u trci uglavnom ostaju kandidati koji u Ajovi osvoje prva tri mesta

FOTO: BETA/AP